

Poľský arcibiskup Wielgus rezignoval

Arcibiskupa z Varšavy zlomila spolupráca s komunistickou tajnou službou. Teraz sa špekuluje o lustráciách v celej cirkvi

Nový varšavský arcibiskup Stanislaw Wielgus, ktorý priznal spoluprácu s bývalou komunistickou tajnou službou, nakoniec rezignoval zo svojej funkcie.

Oznámila to Apoštolská nunciatura v Poľsku, podľa ktorej pápež Benedikt XVI. rezignáciu prijal. O niečo neskôr ohlásil novinu na verejnosti aj sám Wielgus.

Návrat starého arcibiskupa

Kým sa nerozhodne o novom varšavskom arcibiskupovi, pápež poveril vedením arcidiecézy kardinála Józefa Glempa. Uznávaný kardinál (77) kvôli pokročilému veku opustil kreslo varšavského arcibiskupa koncom minulého roka.

Namiesto slávnostnej inaugurácie o jedenástej hodine vo varšavskej katedrále svätého Jana Krstiteľa tak začala d'akovná omša za Glempa. Veriacim, ktorí chrám celkom zaplnili, na úvod obradu Wielgus oznámil svoju rezignáciu, na čo ľudia zareagovali mohutným „nie“.

Predstavitel' Apoštolskej nunciatury potom prečítal krátke oznámenie o tom, že pápež rezignáciu prijal. Z davu sa pritom ozývalo: „Zostaň s nami“.

Na omšu sa dostavilo aj niekoľko cirkevných hodnostárov z celej krajiny i poľský prezident Lech Kaczyński.

Reakcia Konferencie biskupov Slovenska

O reakciu na odstúpenie varšavského arcibiskupa Stanislaw Wielgusa sme požiadali hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozefa Kováčika.

Redaktor: „Konferencia biskupov Slovenska sa o odstúpení arcibiskupa Wielgusa nechce vyjadrovať.“

Jozef Kováčik: „Prípado varšavského arcibiskupa je vnútornou záležitosťou Katolíckej cirkvi v Poľsku a preto Konferencia biskupov Slovenska nebude tento prípad komentovať.“

Pred katedrálou svätého Jana Krstiteľa sa zhromaždilo niekoľko ľudí, ako priaznivci, tak aj odporcovia Wielgusa, ktorí výkrikmi a transparentmi vyjadrovali svoje pocity. Niektorí sú pobúrení Wielgusovým konaním, iní žiadajú pre preláta odpustenie.

Rozhovory medzi Vatikánom a poľskými cirkevnými úradmi o Wielgusovi, ktorý v piatok priznal, že spolupracoval s komunistickou tajnou políciou, sa začali údajne v sobotu večer.

Rozhodlo sa pri nich údajne o odvolaní Wielgusa, ktorý nakoniec rezignáciu podal sám z popudu Vatikánu. Zatiaľ nie je jasné, aký bude jeho ďalší osud.

Lustrácia medzi kňazmi?

Podľa niektorých kňazov by rezignácia mohla znamenať výrazný prelom v katolíckej cirkvi. „Je to šanca na uskutočnenie lustrácií v cirkvi, a to ľudským spôsobom,“ uviedol kňaz Tadeusz Isakowicz Zaleski.

Historici odhadujú, že v komunistickom Poľsku pôsobil okolo 1500 kňazov ako agenti tajnej polície, ktorí donášali predovšetkým na cirkevných hodnostárov. Spoluprácu Wielgusa s komunistickou tajnou políciou uznala v piatok oficiálna komisia poľskej katolíckej cirkvi.

Wielgus, ktorý dovtedy spoluprácu popieral, nakoniec kontakty s tajnou službou po silnom mediálnom tlaku priznal.

RADKA FIALOVÁ,

Varšava, čtk, SME, 8.1.2007

Arcibiskup priznal spoluprácu s tajnými

Arcibiskup Sokol nechce prípad svojho poľského kolegu komentovať

VARŠAVA, BRATISLAVA - Stanislaw Wielgus sa mal včera stať varšavským arcibiskupom. Hodinu pred inauguráciou v katedrále však odstúpil.

Nevydržal tlak médií, ktoré ho kritizovali za spoluprácu s bývalou komunistickou tajnou službou. Svoje rozhodnutie oznámil priamo na omši, kde ho mali inaugurovať.

Wielgusovu spoluprácu s komunistickou tajnou políciou potvrdila v piatok komisia katolíckej cirkvi. Arcibiskup to dovtedy popieral, po zverejnení záverov historikov sa však priznal.

Niektorí komentátori hovoria o najväčšej kríze poľskej cirkvi od pádu totality. Médiá už začali špekulovať, či nenadišiel čas na celkovú lustráciu medzi duchovnými.

Tajným spolupracovníkom ŠtB bol podľa záznamov Ústavu pamäti národa aj slovenský arcibiskup Ján Sokol. On tvrdí, že s ŠtB nespocoval a podpísal len taký papierik, kde bolo, že nebude porušovať zákony. V archívoch ÚPN sa o Sokolovi nachádza len jeden záznam, všetko ostatné je skartované.

O tom, že Sokol spolupracoval s ŠtB, sa na Slovensku vie už roky, odkedy sa zverejnili Cibulkove zoznamy. Verejnosť ani politici naňho nikdy nevyvinuli taký tlak, žeby musel odstúpiť. On spomínanie svojho mena v tejto súvislosti považuje za štvavú kampaň.

K prípadu poľského arcibiskupa Wielgusa sa Sokol odmieta vyjadrovať, povedal tajomník biskupského úradu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy Tibor Hajdu.

„Poľský arcibiskup zrejme nie je voči tlaku médií a verejnosti taký odolný, nemá takú hrošiu kožu, ako u nás arcibiskup Sokol,“ myslí si historik Jan Pešek. „V prípade Sokola sa však spolupráca ani nedá tak jednoznačne preukázať.“

(čtk, mož, mp)
SME, 8.1.2007

Ján Žgravčák,
TA3, 18:45, 7.1.2007

Čo so zmluvou o výhrade svedomia

Na zmluve o výhrade vo svedomí sa už jedna vláda rozpadla - konflikt medzi SDKÚ-DS a KDĽH o jej podobu viedol k odchodu KDĽH z vlády a k predčasným voľbám. Volebné výsledky, povolebné rokovania a zostavenie vlády ukázali, že aj Hrušovský i Dzurinda sa v tejto kauze prerátali. Stretnutia premiéra Fica s kardinálom Korcom a predstaviteľmi Konferencie biskupov Slovenska zasa signalizujú, že tejto vláde táto zmluva „žily netrhá“ a že to pochopili aj katolícki biskupi. Napokon, dlhodobo a dôsledne trvať na jej prijatí by mohlo vrátiť do hry aj otázky cirkevných majetkov a odluky cirkvi od štátu - aj keď my už dobre vieme, že premiér Fico pochopil, že ľahšie sa ťahá za prsty s katolíckou vrchnosťou z opozície, ako z úradu vlády. Podpisy pod petíciou za urýchlené prijatie tejto zmluvy a dištancovanie sa predstaviteľov KBS od načasovania tejto akcie však dávajú na známosť, že ani slovo v KBS nie vždy znie nie - nie, áno - áno. Viac v rozhovoroch s hovorcom KBS Jozefom Kováčikom, podpredsedom vlády Dušanom Čaplovičom a poslancom NR SR za KDĽH Petrom Gaburom. **Róbert Kotian, HN, 8.1.2007**

Vatikán: Bezohľadná rely

Vatikán odsúdil smrť juhoafrického motocyklistu Elmera Symonsa na pústej Rely Dakar. Symons je zatiaľ poslednou obeťou tejto súťaže a podľa predstaviteľov Vatikánu je Rely Dakar „krvavá a nespoľahlivá“. Vatikánske noviny L'Osservatore Romano napísali, že 29-ročný jazdec zomrel v súťaži, ktorá má len „málo spoločného so zdravím“.

„Krvavá cesta zvyšuje počet svojich obetí z roka na rok,“ uvádzajú v úvode článku vatikánski novinári a pokračujú: „Sú to cynické preteky, ktoré ignorujú realitu v krajinách, cez ktorú prechádzajú autá, motocykle alebo aj kamióny. Nechávajú za sebou spúšť, ktorá len demonštruje bezohľadnosť pretekov.“ Od roku 1979, keď sa dakarská rely konala prvýkrát, zahynulo už množstvo súťažiacich, novinárov, ale aj nevinných divákov.

sita, HN, 11.1.2007

Petícia mohla počkať

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska

Predseda KBS František Tondra po stretnutí s premiérom Ficcom povedal, že v tomto volebnom období zmluva o výhrade vo svedomí sa nebude otvárať. Prečo ste ustúpili ?

- Partnermi pri uzatváraní zmluvy sú Svätá stolica a Slovenská republika. KBS teda nevstupuje aktívne do prípravy tejto zmluvy. Na to sú poverené za obe strany samostatné komisie. Katolícka cirkev je a bude vždy pripravená na dialóg s vládou SR o tejto zmluve. Pozná presné postupy a bude ich dodržiavať.

Petícia k zákonu je už v parlamente. KBS sa od tohto aktu dištancovala - z akého dôvodu?

- KBS si váži každý jeden podpis na petícii. Nebola jej iniciátorom, ale podporila ju. Zároveň sa vyslovila proti politickému hazardu a nezodpovednosti v narábaní s podpismi. Viac ako 100-tisíc občanov dalo najavo, že zmluva o výhrade vo svedomí je pre nich dôležitá. KBS teda vyjadruje podporu tejto myšlienke, ale nesúhlasí s načasovaním a svojvoľným odovzdaním petičných hárkov do Národnej rady bez vedomia väčšiny signatárov. Prijatie zmluvy zostáva dôležitou otázkou.

Prečo je pre vás táto zmluva taká dôležitá? Podľa viacerých názorov iba potvrdzuje daný legislatívny stav na Slovensku.

- Opakovane musím potvrdiť, že ide o záväzok vyplývajúci z medzinárodného práva. Tu je teda zbytočné diskutovať o tom, či prijať alebo neprijať. Tu je otázka, akú zmluvu prijať.

Pochybnosti o zmluve sa týkajú hlavne otázok interrupcií a vyučovania niektorých predmetov - ako by sa podľa vás dalo korektne vyriešiť, aby ani lekári neboli nútení vykonávať interrupciu, ak im to ich svedomie nedovoľuje, ale súčasne aby nebola odopieraná táto služba ženám, ktoré majú na ňu aj podľa slovenských zákonov právo?

V prvom rade mi dovoľte protioptimistickú - kto dal právo štátu zabíjať ne-

narodené deti, ktoré sú plnohodnotnými ľudskými bytosťami? Má teda človek právo zabíjať? Chce hádam štát nútiť človeka konať proti tomu najposvätejšiemu, čo má, teda proti vlastnému svedomiu?

Na druhej strane si vôbec nemyslím, že zrazu po prijatí takejto zmluvy sa na ňu začnú odvolávať všetci lekári na Slovensku... A ak by to tak bolo, Slovensko by bolo bohatšie o viac ako milión schopných občanov, ktoré si doteraz vyvražďilo.

Niektoré výhrady voči „hystérii“ liberálnych médií sú odôvodňované tzv. kultúrou smrti. Ako z tohto hľadiska vysvetľujete skutočnosť, že podľa návrhu zmluvy by malo byť odmietané aj napríklad umelé oplodnenie, ktoré neplodným manželským párom nový život skôr prináša?

- Tu ide o veľmi citlivú otázku, o ktorej sa takmer vôbec odborne nediskutuje. Skúsme si zadefinovať, čo presne návrh zmluvy hovorí a čo sa snažia iní podsúvať. V celkovom kontexte je materstvo darom, ktorý sa nedá vynútiť. Nie je to právo, ale dar. Pri umelom oplodnení sa tvoria nadbytočné embryá, ktoré sú živými bytosťami, a tie sa potom likvidujú.

Ako si vysvetľujete skutočnosť, že počet interrupcií od roku 1989 radikálne klesol? Nie je vaša iniciatíva, umožňujúca učiteľom v štátnych školách odmietnuť tieto témy vyučovať, v podstate kontraproduktívna?

- Zároveň však stúpila rapidným skokom rozvodovosť a počet detí v neúplných rodinách. Ak má podľa takejto kultúry právo človek na svoje slobodné rozhodnutie, nemá minimálne také isté právo aj dieťa na život a výchovu v úplnej rodine? Kde je chyba? Nie náhodou práve v egoizme - najskôr je uspokojenie mojich potrieb a až potom prípadná zodpovednosť voči iným? Sloboda musí ísť ruka v ruku so zodpovednosťou. Inak človek nebude šťastný.

Zmluva o výhrade vo svedomí ponúka ľuďom možnosť zachovať si čisté svedomie. Nie je teda nátlakom voči tým, ktorí sa rozhodli pre opak.

Róbert Kotian, HN, 8.1.2007

Nie je to aktuálne

Dušan Čaplovič, podpredseda vlády

Ako vnímate záväzky zo základnej zmluvy so Svätou stolicou?

V článku 7 sa hovorí, že: „Slovenská republika uznáva každému právo uplatňovať výhrady vo svedomí podľa vieroučných a mravoučných zásad katolíckej cirkvi. Rozsah a podmienky uplatnenia tohto práva určí osobitná medzinárodná zmluva...“

- Záväzok obsiahnutý v základnej zmluve, v konkrétnom článku, korešponduje s našou ústavou. V praktickom živote sa týmito princípmi aj občania, zamestnávateľa i zamestnanci riadia. To značí, že dodržia dobré mravy a normy. Samozrejme, že naši občania si uvedomujú aj to, že v zmysle článku 1 je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát a neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. V tomto duchu chceme konať aj v budúcnosti. Rešpektovať ústavu i medzinárodné dohody či záväzky, pokiaľ nebudú stáť proti sebe.

Považujete vôbec takúto zmluvu za potrebnú?

- Radšej desaťkrát merať, ako raz - podľa vzoru Lipšic - strihať. Sú veci potrebné a ešte potrebnejšie. Toto je vec potrebná, ale dnes neaktuálna. Vatikán dokáže desaťročia čakať, tiež sa s podpismi neponáhľal. Napokon veci uplatňovania výhrady svedomia je potrebné nielen dať do súladu s našou ústavou, ale aj so štandardami EÚ. Teda zmluva nie je aktuálna!

Neboli stretnutia predsedu vlády s kardinálom Korcom a KBS prejavom dohody o neotváraní „istých“ tém?

- Takéto, ani nepísané, dohody neexistujú. Slovom, obe strany pochopili, že naša spoločnosť potrebuje riešiť dôležitejšie problémy, ktoré vychádzajú taktiež z kresťanského sociálneho učenia aj z pápežských encyklik.

Petícia o zmluve je v parlamente. Nie je to pre vás dôvod sa touto zmluvou zaoberať?

- Nezabúdajme taktiež na inú občiansku iniciatívu z roku 2005 Za moderné Slovensko. Je to dôvod na otvorenie odbornej a neurážlivej diskusie. Musí mať laický, odborný a politický rozmer a iniciovať by ju mala vláda a parlament. Mali by sa

však otvoriť všetky relevantné otázky svedomia a zároveň by mala diskusia hľadať hranice uplatňovania výhrady svedomia tak, aby sa nezneužilo právo uplatňovania slobody svedomia ako jedno zo základných ľudských práv, ktoré zabezpečuje aj ústava. Dôležitý je aj politický rozmer diskusie, aby bol orientovaný nielen na vzťah štátu ku konfesijným občanom, resp. ku katolíckej cirkvi a ďalším registrovaným cirkvám a náboženským spoločenstvám, ale aj na vzťah štátu k právam tých občanov, ktorí sa hlásia k nenáboženským filozofickým spoločenstvám.

Neuvažujete o tom, že keby ste prijali vyváženú a umiernenú podobu tejto zmluvy, že by ste vyriešili tento problém v duchu modernej spoločnosti 21. storočia a svojim politickým protivníkom odobrili časť významnej agendy?

- Aj o tomto by mala byť navrhovaná diskusia, napokon aj kresťanské učenie sa vyvíja a chce existovať v duchu doby, reaguje na nové podnety. Laický a odborný rozmer

diskusie je potrebné nasmerovať predovšetkým na problémy slobody svedomia v súvislosti s rozvojom modernej spoločnosti, koncepciou vedomostnej spoločnosti, pokrokom v oblasti ľudských a občianskych práv a sociálnych výdobytkov.

Súčasne rozvinúť otázky humanistickej etickej výchovy k tolerancii, všeľudským morálnym hodnotám, úcte k ľudským a náboženským právam, k demokratizácii spoločenského života, najmä k jeho občianskemu rozmeru. Otvoriť diskusiu aj k súčasnej legislatíve, a preto sa treba pýtať, nakoľko nám umožňuje uplatniť si výhradu svedomia napríklad v zdravotníctve, školstve a v ďalších oblastiach života, ktoré sú najcitlivejšie z hľadiska práva uplatňovania slobody svedomia. Zrejme aj v tom spočíva budúca spoločná cesta občanov, štátu a cirkvi. Sme odsúdení na rešpektujúci, vyvážený dohovor, v prospech všetkých, pri zachovaní rovnosti práv a povinností. **Róbert Kotian,**

HN, 8.1.2007

Potrebujeme celospoločenskú diskusiu

Peter Gabura, poslanec NR SR (KDH)

Je za pravdepodobné, aby sa táto NR SR i vláda zaoberali zmluvou o výhrade vo svedomí?

- Pre parlament je to v súčasnej situácii obligatórna povinnosť. Vyplýva z odovzdania petície, lebo po overení podpisov a vzhľadom na ich počet musí ísť do pléna.

Pri pohľade zvonku to vyzerá, akoby došlo k ústnej dohode -KBS nebude trvať na prijatí tejto zmluvy a vláda nebude nastoľovať otázky majetku cirkvi a odluky cirkvi od štátu... Vidíte to inak?

- Tento dohovor som vnímal ako prvú vstupenku Ficovej vlády, kde inými slovami povedal katolíckej cirkvi, že nemieni ísť do žiadnej

konfrontácie a to isté potvrdila aj katolícka cirkev. Takže aj táto petičná iniciatíva je v plnej kontinuite týchto vyhlásení, pretože si vyžaduje celospoločenskú diskusiu.

Ako si vysvetľujete dištancovanie sa KBS od predloženia tejto petičnej akcie - KBS má iné priority?

- Takto by som to nepovedal. KBS vnímala zrejme petíciu, ktorej otvorila cestu aj cez cirkevné ustanovizne, ako občiansku iniciatívu, a nestotožnila sa s termínom odovzdania petičných hárkov, lebo nebola vyvolaná žiadna kontinuita medzi cirkvou a občianskym združením. Takže to zdržanlivé vyjadrenie a dovoľím si povedať aj troška riskantné vyhlásenia zo strany signatárov petície boli úplne zbytočné.

Navrhli ste diskusiu o tom, aby to bola celospoločensky prijateľná zmluva na riadnych základoch. Ako si predstavujete priebeh takejto diskusie?

- Je to jednak diskusia v cirkevných kruhoch, v kresťanských spoločenstvách, sú to konferencie na vysokej intelektuálnej úrovni, konferencie a stretnutia hlavne ľudí s opačnými názormi a vzájomné vysvetľovanie si svojich postojov.

Nemala by byť umelo vyvolaná, ale mala by mať charakter voľnej spoločenskej komunikácie.

Zmluva nebola prijatá ani v predchádzajúcom volebnom období - a to vo vláde boli tri kresťanské strany - prečo by teraz mala uspieť v oveľa horšej východiskovej pozícii?

- Základ agendy kresťanskej strany musí byť vždy smerovaný k zlepšovaniu mravov v spoločnosti. Ale - a tu sa dostávam k vážnemu stretu - nie násilným spôsobom, nie zmluvami, ktoré odložené zapadnú prachom.

Ale praktickými požiadavkami spoločnosti, prenesenými a aplikovanými v zmluvách. Vtedy je tá zmluva vizitkou spoločnosti, a preto sa dovoľávam tejto diskusie, aby sme našli také celospoločenské porozumenie alebo dohovor na kritériách, ktoré si naša spoločnosť vyžaduje.

Ako by sa malo KDH stavať k tejto iniciatíve? Doterajšie vyjadrenia boli viac-menej rozpačité...

- V poslaneckom klube KDH to

hodnotili ako svojvoľné politické rozhodnutie, aj keď som si toho vnútorne nebol vedomý, lebo požiadavka byť zástancom tejto petície bola rozhodne pre mňa veľkou čťou.

Takisto si myslím, že bolo nutné spraviť určitú bodku za procesom neúspešného schvaľovania zmluvy a ponúknuť istú výzvu. O situácii v KDH sa nemôžem vyjadriť, lebo som sa na žiadnych takýchto rokovaníach nezúčastnil.

Neobávate sa tej možnosti, že Robertovi Ficovi sa podarí s koalícnymi partnermi prijať umiernenější a kompromisnejší variant zmluvy o výhrade vo svedomí a uberie vám značnú časť politickej agendy?

- Priznám sa, že by som sa z toho úprimne tešil, lebo mne ide o vec, o to, aby spoločnosť mala nastavené mravné kritériá, ale aby tieto mravné kritériá spoločnosť neznásilňovali. Či Robert Fico toto prijme, vyslovene záleží na ňom a na kresťanských demokratoch, aký postoj zaujmú. Dobré veci sú však vecou celospoločenskej ponuky. **Róbert Kotian,**

HN, 8.1.2007

Univerzita v Ružomberku - podvod na žiakoch?

Posledná správa akademickej ratingovej agentúry je podobná tej minuloročnej. Niektoré fakulty sa vo vedeckých výstupoch zlepšujú, iné stagnujú na okružlom čísle 0. Na to sme si už zvykli, ale aj tak mi jedna vec vyrazila dych.

V hodnotení počtu študentov je uvedené, že na lepších fakultách pripadá na jedného učiteľa v priemere 15 študentov v humanitných vedách a 25 študentov v oblasti spoločenských vied. Počet študentov pripadajúcich na jedného docenta alebo profesora je 50 v humanitných vedách a 100 v spoločenských vedách. Z tohto už aj tak pomerne vysokého priemeru výrazne vystupujú dve fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Teologická fakulta má 47 študentov na učiteľa, Fakulta zdravotníctva dokonca 72. Počet študentov delený počtom docentov a profesorov je na týchto fakultách zarážajúci: 181 na Teologickej fakulte a priam neveriteľných 504 na Fakulte zdravotníctva!

Ako môže jeden profesor garantovať kvalitnú výuku viac ako 500 študentov? Kde je tu nevyhnutný priamy kontakt študentov s najväčšími odborníkmi? Odpovede sú: nemôže a nikde. Tieto dve fakulty to jednoznačne prepískli a nemôžem to nazvať inak ako kolosálny podvod na študentoch a akademickej obci.

Ďalšou zaujímavosťou do diskusie sú platy profesorov na novej Univerzite J. Selyeho v Komárne. UJS má najnižšie platy zo všetkých univerzít na Slovensku vo všetkých ostatných platových skupinách (od 13 do 19tisíc Sk). Profesori však majú zaujímavých 40tisíc korún. Viac majú iba ich kolegovia na STU v Bratislave a TU v Košiciach. Ak si porovnáme životné náklady medzi týmito mestami, v Komárne sú teda najlepšie platení profesori na Slovensku... kucej.blog.sme.sk

MARTIN KUČEJ (Autor pracuje na Texaskej univerzite v Dallase)

SME, 8.1.2007

Dnes sa končí cirkevné obdobie Vianoc

Lubomír Straka: „Kým včera pravoslávni kresťania slávil Vianoce, u katolíkov a evanjelikov sa vianočné obdobie končí. V katolíckych kostoloch odkladajú betlehemy a výzdobu, prestávajú sa spievať vianočné piesne a prispôbujú liturgiu obdobiu cez rok.“

Redaktorka: „Vianočné obdobie sa v kostoloch končí sviatkom krstu Krista pána, teda v nedeľu po Troch kráľoch. U evanjelikov je to presne 6. januára na Zjavenie pána.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „De facto sa už prestávajú spievať koledy, nespieva sa, napríklad dnes sa naposledy spievala Tichá noc. Čiže to vianočné obdobie ako také končí aj z liturgického hľadiska a nastáva obdobie cez rok.“

Michal Zajden, evanjelický farár: „Podľa našej liturgie a podľa našich poriadkov budú ešte štyri nedele, ktoré sú nedele po zjavení, kedy sa ešte k tejto vianočnej téme občas vraciame, ale už nie tak intenzívne.“

Redaktorka: „Vianočné obdobie u katolíkov sa skrátilo po reforme obradov v roku 1969. Pôvodne Vianoce trvali dlhšie, preto v mnohých kostoloch výzdoba ostáva aj po oficiálnom ukončení vianočného obdobia.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Vianočné obdobie pôvodne trvalo až do 2. februára, do takzvaných Hromníc alebo Obetovania Pána. To je vlastne spomienka alebo pripomienka, keď malého Ježiška odniesli rodičia do chrámu v Jeruzaleme, kde ho obetovali. Práve preto tie stromčeky a iná vianočná výzdoba môže ostať v katolíckych chrámoch až do tohto sviatku.“

Michal Zajden, evanjelický farár: „Zvyčajne tá výzdoba končí buď na zjavenie, alebo teda v niektorú nedeľu v januári. Už záleží podľa miestnych zvyklostí.“

Redaktorka: „Hoci vianočnú výzdobu si v mnohých domácnostiach ponechávajú ľudia až do februára, Tichú noc si spoločne v kostoloch zapievajú kresťania najskôr 24. decembra.“

Anna Vojteková,
TA3, 18:45, 7.1.2007

Fico: Tiso bol zodpovedný za deportácie

BRATISLAVA - Predseda Smeru Robert Fico je jediný politik, ktorý sám od seba reagoval na slová arcibiskupa Jána Sokola, že za slovenského štátu bol u nás blahobyt a váži si prezidenta Tisa.

Fico si zaplatil v piatok v agentúrach správu, v ktorej napísal, že Tisa považuje za zodpovedného za deportácie, o čom svedčia aj významenia za potlačenie SNP, ktoré v Banskej Bystrici udelil príslušníkom SS.

Predseda vlády považuje holokaust za jednu z najväčších tragédií 20. storočia a každého, kto sa na ňom zúčastnil, odsudzuje. „Uvedený postoj vychádza z jeho hodnotovej výbavy ako sociálno-demokratického politika,“ povedala hovorkyňa premiéra Silvia Glendová.

Zmierlivejší k Sokolovým výrokom bol včera predseda SNS Ján Slota. V televízii Markíza povedal, že význam slov arcibiskupa sa zbytočne zveličuje a určite nimi nemyslel nič zlé.

„Otec arcibiskup Sokol mal pravdu v tom, že napríklad za toto obdobie sa postavilo 200 nových priemyselných závodov na Slovensku, 400 kilometrov ciest a železníc...“ Na poznámku moderátorky, že zo Slovenska bolo deportovaných aj 70-tisíc židov. Slota povedal, že vtedy nežil a nevie „prečo by som si mal donekonečna sypať popol na hlavu“.

SNS podľa neho odsudzuje všetko zlé, čo sa udialo počas vojnových rokov za existencie slovenského štátu. Že by bol slovenský štát fašistický, by však Slota „takto otvorene nepovedal“.

Poslanec KDH Vladimír Palko sa čuduje tomu, že médiá sa stále politikov pýtajú na Tisa napriek tomu, že sa k tomu niekoľkokrát vyjadrili. „Nedávno som sa zhodou okolností s arcibiskupom rozprával. Povedal mi, že ak by bola zavedená reč na deportácie židov, samozrejme, že by ich odsúdil. Z toho ale vyplýva, že mal voliť opatrnejšie slová pri hodnotení prezidenta Tisa,“ dodal Palko.

(mož, mp), SME, 8.1.2007

Zavraždili kňaza

Sobotná noc sa stala osudnou pre ruského kňaza, ktorého zavraždili počas pravoslávneho vianočného večera. Z pravoslávneho kostola zmizli náboženské ikony a páchatelia kostol podpálili.

Telo 40-ročného kňaza objavili po uhasení požiaru kostola v dedine neďaleko pohoria Ural. Z kostola zmizlo 23 ikon, z ktorých niektoré boli staršie ako 100 rokov. Polícia zadržala podozrivých bez udania ich presného počtu.

EUBOMÍR SOMOLÁNYI, Šport, 8.1.2007

Fico reaguje na Sokola

BRATISLAVA - Na situáciu, ktorú vyvolal svojimi výrokmi o vojnovom slovenskom štáte a jeho prezidentovi Jozefovi Tisovi arcibiskup Ján Sokol, reagoval aj predseda vlády SR Robert Fico. Fico považuje holokaust za jednu z najväčších, ak nie vôbec najväčšiu tragédiu 20. storočia, a každého, kto sa na holokauste zúčastnil, a to akýmkoľvek podielom či spôsobom, odsudzuje. „Pri každej príležitosti bude aktívne prejavovať úctu týmto obetiam a pripomínať zodpovednosť každého vrátane prezidenta slovenského fašistického štátu Jozefa Tisa,“ uviedla premiérova hovorkyňa Silvia Glendová. Tisa považuje za zodpovedného za deportácie nevinných ľudí židovského a rómskeho pôvodu do vyhladzovacích koncentračných táborov. Sokol v televízii TA3 hovoril o blahobyte za vojnového slovenského štátu a o tom, že Tisa si veľmi váži.

sita, HN, 8.1.2007

Sokol rozdelil aj vládnú koalíciu!

Slovenský arcibiskup ospevoval Tisov vojnový štát

BRATISLAVA - Slová arcibiskupa Jána Sokola o prezidentovi vojnovéj Slovenskej republiky Jozefovi Tisovi rozdelili aj názory vo vládnej koalícii. Kým premiér Fico vyhlásil, že Slovenský štát (1939 - 1945) bol fašistický a jeho predstavitelia boli zodpovední za deportácie viac ako 70-tisíc Židov do koncentračných táborov, líder SNS Ján Slota tvrdí, že význam Sokolových slov médiá premrštili.

„SNS jednoznačne odsudzuje fašizmus.“

Odsudzujeme aj všetko zlé, čo sa urobilo počas vojnového Slovenského štátu. Na druhej strane chcem zdôrazniť, že otec arcibiskup Sokol mal pravdu v tom, že sa vtedy postavilo aj 200 nových závodov a 400 kilometrov železníc, „vyhlásil Slota.

„Nemali by sme si donekonečna sypať popol na hlavu, ako keby

sme my Slováci začali 2. svetovú vojnu.

Slovensko sa Židom oficiálne ospravedlnilo, „dodal Slota s tým, že arcibiskup Sokol určite nič zlé svojimi slovami nemyslel.

Podľa podpredsedníčky parlamentu a SNS Belousovej medzivojnový Slovenský štát nebol fašistický.

„Nebol tu taký režim“, vyhlásila.

Premiér Fico vo svojom vyhlásení uviedol, že Tisa považuje za človeka, ktorý bol zodpovedný za deportácie Židov a Rómov do koncentračných táborov. (pol)

ČO PAVEDAL SOKOL O TISOVI

„Ja si vážim prezidenta Jozefa Tisa, veľmi si ho vážim. Keď som bol ja dieťa, boli sme veľmi chudobní. Keď bol on prezidentom, boli sme na úrovni. Tu bol blahobyt. Nič nám nechýbalo, pritom bola vojna. „

Nový čas, 8.1.2007

Fundamentalizmus poslancov, čo nechcú sobášit'

Možno by sa im viac páčilo, keby som to nazval prejavom viery, ale podľa mňa to prejav viery nie je. Svojím nezmyselným postojom nepomohli nikomu. Jediné, čo sa im podarilo, je to, že pribudne tých, ktorí namiesto nadávania na konkrétnych poslancov budú nadávať na cirkev. A problém je iba v konkrétnych poslancoch, v tom, ako vnímajú svoju vieru, a ako vnímajú jej prepojenie s praktickým životom, s rešpektovaním slobody rozhodnutia druhého človeka. Tu totiž vôbec nejde o poslancov, ale o mladých ľudí, ktorí sa rozhodnú uzavrieť manželstvo...

Ak sú katolíci, mali by uzavrieť manželstvo v kostole, aby to nebola iba nejaká zmluva, ale sviatosť. Mali by, ale nemusia, ak sa sami rozhodnú inak. Majú právo rozhodnúť sa inak a nieť si za svoje rozhodnutie zodpovednosť. Môžeme s ich rozhodnutím nesúhlasiť, no nemáme právo ich nútiť, aby sa sobášili v kostole. Ak sa nechcú sobášit' v kostole predpísanou formou, musí tu byť niekto, kto ich zosobáša podľa občianskych zákonov. Túto všeobecne prospešnú úlohu zastávajú poslanci, a je na poslanckom zbore, aby si to nejako podelili, podobne ako aj ostatné služby v prospech ľudí, ktorí ich zvolili.

Ak sa niektorí z poslancov rozhodnú, že namiesto tejto služby chcú vykonávať inú, je to iba o dohode medzi

poslancami. Ich rozhodnutie s vierou však nemá nič spoločné, a už vôbec nie s kánonickým právom. Nevie, odkiaľ vzali to, že by im kánonické právo niečo také zakazovalo. Chcú byť „katolíckejší“ ako katolicizmus, no sú iba smiešni. Predpokladám, že verejnosť, ktorá je naladená silno protikresťanský, si na ich rozhodnutí zgustne. Ak chcú aj naďalej trvať na tom, že túto službu vykonávať nebudú, a nemajú predpísané, že ju majú všetci poslanci ako náplň pracovnej povinnosti, nech rýchlo dajú vedieť, akú prácu, napríklad v sociálnej oblasti budú vykonávať namiesto sobášenia.

Je to na nich, aby svojím postojom dokázali, že nie sú fundamentalisti a že vedia o tom, že dobrý kresťan je ten, ktorý je zároveň dobrým občanom tejto vlasti. A dobrý občan si plní svoje povinnosti zodpovedne. Tak, aby sa nikomu nestala škoda, ale aby sa mnohým pomohlo. Ich výhrada svedomia nemá nič spoločné s náukou katolíckej cirkvi. Ide iba o ich vlastné pomýlené svedomie, podľa mňa bežovsky škrupulózne, ktoré nemá nič spoločné s oficiálnym učením cirkvi. Oficiálne učenie cirkvi totiž rešpektuje slobodu rozhodnutia každého človeka. *cerven.blog.sme.sk*

JOZEF ČERVEN
(Autor je katolícky kňaz),
SME, 8.1.2007

Zdrojom kmeňových buniek bude plodová voda

Americkí vedci tvrdia, že objavili nový zdroj kmeňových buniek, ktoré by raz mohli využívať na „opravy“ poškodených ľudských orgánov. Ak sa ich objav potvrdí, už ich nebudú musieť brať z ľudských embrií, ktoré tým zničia, ale iba z plodovej vody, kam sa dostali práve z vyvíjajúceho sa plodu. Vedci z univerzity Wake Forest v americkom štáte Severná Karolína dokázali bunky získané z plodovej vody úspešne nechať rásť a meniť sa na základy buniek nervov, chrupaviek alebo svalov.

„Bude trvať ešte niekoľko rokov, než budeme môcť tieto bunky použiť na pokusné liečenie ľudského pacienta,“ povedal agentúre Reuters šéf vedeckého tímu profesor Anthony Atala. Veci dúfajú, že budú môcť časom kmeňovými bunkami opravovať

pacientom miechu poškodenú pri úraze, srdce zničené infarktom alebo mozgové tkanivo poškodené Alzheimerovou chorobou.

Najužitočnejšie druhy kmeňových buniek doteraz získavali z ľudských embrií. To však vyvolávalo ostré etické spory práve kvôli usmrteniu ľudského plodu. V Spojených štátoch sa napríklad takýto výskum nescie financovať z federálnych peňazí. Inou možnosťou je klonovanie kmeňových buniek, to však tiež vyvoláva etické problémy. Nový spôsob preto už privítal aj Vatikán. Podľa kardinála Javiera Lozana Barragana, šéfa pápežskej vedeckej rady pre zdravotníctvo, ide o veľmi „významný“ a „eticky prijateľný“ krok. (čtk), **SME, 9.1.2007**

Kampaň moslimovia za registráciu

Moslimovia chcú byť na Slovensku oficiálnou náboženskou spoločnosťou. Rozbehli preto akciu na registráciu islamu. Ak sa im to podarí, budú dostávať peniaze od štátu a mohli by tiež zakladať cirkevné školy či mešity.

Moslimovia sa chcú zaregistrovať na ministerstve kultúry. Na to potrebujú podpisy 20 000 ľudí s trvalým pobytom na Slovensku, ktorí ich podporia. Po novom roku začnú s rozsiahlou kampaňou a distribúciou hárkov.

Abdulwahab Al-Sbenaty, Združenie priateľov islamskej literatúry: „Budeme sa väčšinou spoliehať na tých moslimov, ktorí sú tu na Slovensku a pokúsime sa spojiť s mimovládnyimi organizáciami.“

Po registrácii dostanú moslimovia hneď niekoľko práv.

Ján Juran, riaditeľ cirkevného odboru Ministerstvo kultúry SR: „Má právo napríklad na dotácie zo štátneho rozpočtu, má právo zriaďovať si cirkevné školy, právo vyučovať náboženstvo na verejných školách, má právo vstupu do nemocníc, do väzníc, do verejnoprávnych médií.“

Na Slovensku žije podľa neoficiálnych štatistík asi 5000 moslimov.

Abdulwahab Al-Sbenaty, Združenie priateľov islamskej literatúry: „Sú to študenti, ktorí sem prišli na Slovensko študovať, tu sa oženili so Slovenkami.“

Menšiu časť komunity tvoria azyrlanti a Slováci, ktorí na islam prestúpili. V Bratislave majú modlitebňu, nadáciu i združenie priateľov islamskej literatúry. V Rakúsku žije podľa posledných štatistík takmer 340 tisíc moslimov. Majú svoje mešity i akadémiu.

Amina Baghajati, hovorkyňa Islamskej náboženskej spoločnosti Rakúsko: „Tým, že sme islam v Rakúsku zoficiálnili, je pod kontrolou štátu. Neostáva priestor pre extrémizmu.“

V Česku na jeseň moslimom zamietli druhý stupeň registrácie, po ktorom by dostali zvláštne práva.

Pavla Bendová, Ministerstvo kultúry ČR: „Doba pôsobenia od registrácie trvala iba dva roky, preto im tieto zvláštne práva boli zatiaľ zamietnuté.“

Malo vzniknúť občianske združenie Komunita moslimov na Slovensku, ktoré by sa po registrácii malo zmeniť na náboženskú spoločnosť. **Zuzana Chudová, STV, 19:30, 7.1.2007**

Slovenskú cirkev nezaujíma Sokolova minulosť

BRATISLAVA - Konferencia biskupov Slovenska odmieta porovnávať prípady varšavského arcibiskupa Stanislawa Wielgusa a bratislavsko-trnavského arcibiskupa Jána Sokola.

Obaja podľa zverejnených dokumentov pred rokom 1989 spolupracovali s komunistickou tajnou službou. Wielgus pod tlakom médií a verejnosti spoluprácu nakoniec priznal a arcibiskupom sa nestal, Sokol vedomú spoluprácu odmieta a hovorí o štvavej kampani.

Spišský diecézny biskup František Tondra považuje Wielgusov prípad za vnútornú záležitosť poľskej cirkvi. „Ja sa do zväzkov nepozerám, takže neviem, čo v nich je, nebudem sa k tomu vyjadrovať,“ hovorí o registri zväzkov ŠtB, v ktorých je Sokol evidovaný ako agent.

Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik povedal, že nie je známy žiadny „relevantný“ materiál, ktorý by dokazoval Sokolovu spoluprácu, preto platí „prezumpcia neviny“. „Ak je niekde pán arcibiskup uvedený ako agent, tak to ešte neznamená, že to bola skutočne pravda a nie je preto dôvod, aby sme sa k tomu vyjadrovali.“

K Sokolovmu prípadu sa odmietol vyjadriť aj úrad apoštolského nuncia Vatikánu na Slovensku.

Biskupská konferencia v roku 2005 vydala k sprístupňovaniu zväzkov ŠtB Ústavom pamäti národa aj oficiálne stanovisko. Pripustila, že niektorí duchovní spolupracovali s ŠtB, čo označila za odsúdeniahodné. Zároveň kritizovala médiá, že zverejňujú mená spolupracujúcich kňazov, ale nehovoria o príslušníkoch, ktorí spoluprácu organizovali.

Novinárka Terézia Kolková, ktorá pôsobí vo Vatikáne, hovorí, že Svätá stolica jednotlivé prípady spolupráce duchovných s tajnou políciou neskúma.

„Pre Vatikán je rozhodujúce stanovisko príslušnej biskupskej konferencie. V Poľsku sa tomu konferencia venovala, jej historická komisia prípad študovala a vydala vyhlásenie, podľa ktorého arcibiskup naozaj spolupracoval. U nás sa nič také nestalo,“ hovorí.

Miroslav Lehký z Ústavu pamäti národa tvrdí, že ak ŠtB niekoho povýšila na agenta, mala už pre neho pripravené konkrétne úlohy. Záujem bol podľa neho najmä o kňazov v „určitom hierarchickom postavení“.

V 80. rokoch sa podľa neho v istom kvartálnom hodnotení pôsobenia kňazov píše, že „za Západoslovenský kraj máme viac ako 90 spolupracovníkov, ktorí spolu-

pracujú skvele, niektorí už 10 - 15 rokov“.

Fakty o spolupráci arcibiskupa Sokola s ŠtB sa podľa Lehkého ešte môžu objaviť. „Spisy sa zakladali aj na sledované objekty a v nich sú často aj kópie správ a hlásení agentov.“ Študovať spisy je podľa neho veľmi časovo náročná práca. „My sme ešte len na začiatku.“

MICHAL PIŠKO
SME, 9.1.2007

Boli sme v blahobyte, na úrovni?!

Už týždeň v médiách čítame a počujeme výrok vysokého funkcionára rímskokatolíckej cirkvi o vojnových rokoch slovenského štátu na čele s prezidentom Dr. Jozefom Tisom - že vtedy sme žili v blahobyte, na úrovni...

Ako veriacemu kresťanovi, doktorovi teológie je mi ľúto, že vysoký funkcionár cirkvi zjavne posúva na vedľajšiu koľaj Ježišov mandát: zvestovať evanjelium, radostnú zvesť.

Neviem, koľko rokov mal pán Sokol v dobe vojnového slovenského štátu. Ja som bol v 19. roku života, keď prezident Tiso s vládou pred koncom vojny utekal kamsi cez Rakúsko... Ako stredoškólači v poslednom roku vojny namiesto učenia sa v škole sme boli poslaní spolu s mužmi kopať zákopy pre „taktický ústup nemeckej armády“, pomocou ktorých Nemecko iste zvíťazí. Potvrdzujem, že počas vojnových rokov slovenského štátu sme v rodine zažili iba jediný deň bez chleba a pripraveného obeda. A tak v istom zmysle potvrdzujem blahobyť. Lenže! Nemôžem ho potvrdiť ako kresťan! Ako by som mohol, keď v mnohých krajinách nemecká armáda spôsobila nielen nedostatok chleba, ale tisícom stratu života? Nepočul som, že by pán prezident Tiso ako farár a prezident organizoval pomoc pre tých, ktorí nemali blahobyť. Vedel by sa pán Sokol do sýtosti najesť za stolom, na ktorom by bola potrava len preňho, nie však pre ostatných sediacich za tým istým stolom, a nedal im ani omrvinku zo svojho bohatého taniera?

Zhrniem: pána Sokola možno bez súdenia zahrnúť medzi saducejov (spolu s farizejmi, zákonníkmi...), ktorí boli elitou, no s väčším vplyvom politickým než duchovným, i keď z nich pochádzali veľkňazi... Pán Sokol svojím výrokom opúšťa teologické myslenie a prikláňa sa na diplomatické pole s nejasným politickým myslením, hodnotením. A to je vzhľadom na jeho vysokú cirkevnú funkciu veľké mínus! Ako na veľké mínus poukázal Ježiš pri pohľade na farizejov vtedy, keď im povedal, že sú pokrytci, lebo „zatvárate nebeské kráľovstvo pred ľuďmi; colníci a neviestky (teda hriešnici!) vás predchádzajú do Božieho kráľovstva...“ Poukazať na blahobyť a nespomenúť utrpenie Židov, Rómov a ďalších, ktorých aj vláda prezidenta Tisa poslala na smrť... to ostáva dokladom toho, že bolo opomenuté teologické myslenie a konanie! Zahanbením ostáva aj ten fakt, že „cirkev oficiálne mlčí“, ako sme čítali v médiách. Ešte dobre, že vysoký predstaviteľ rímskokatolíckej cirkvi biskup Tondra vyjadril aspoň osobný postoj výrokom: „najväčší Tisov hriech bol, že bol katolícky kňaz.“ Presnejšie: že opustil Ježišov mandát ako prvoradá a dal sa na cestu falošnej diplomacie, falošnej politiky! Tento posudok však mal byť dávno naznačený, podrobne analyzovaný predstaviteľmi teológie a cirkvi. Iste by boli zamedzili špekuláciám o vzniku vojnovnej Slovenskej republiky.

Ivan Tóth,
autor je teológ
PRAVDA, 9.1.2007

Vojnové Slovensko- politické reakcie

Politici už začali reagovať na situáciu, ktorú svojimi výroky o vojnovom Slovenskom štáte a jeho prezidentovi Jozefovi Tisovi, vyvolal arcibiskup Ján Sokol. Ako prvý tak urobil premiér Róbert Fico. Podpredsedníčka parlamentu a Slovenskej národnej strany Anna Belousovová zase vyzvala cirkev, aby po rokoch zaujala jasné stanovisko. Tá však stále mlčí.

Výroky arcibiskupa Sokola o tom, že si váži Jozefa Tisa a o blahobyte počas Slovenského štátu cirkev komentovala zdržanlivo.

Telefonuje Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Konferencia biskupov Slovenska považuje vyjadrenia pána arcibiskupa za jeho súkromné.“

Politickú situáciu v čase Slovenského štátu kritizovali biskupi najmä v rokoch 1940 až 44. Osobu Jozefa Tisa však hodnotili až pred začatím jeho súdneho procesu.

Róbert Letz, historik: „Otvorenejší postoj vyjadrili slovenskí katolícki biskupi v memorande, ktoré adresovali predsedníctvu Slovenskej národnej rady 8. januára 1946.“

V Pastierskom liste z roku 1946 Tisa vyzdvihovali ako kňaza, ktorému šlo o dobro spoločnosti, ale jeho pôsobenie sprevádzali aj vážne chyby. Podľa Roberta Letza sa cirkev k tomuto obdobiu slobodne vyjadriť nemohla kvôli komunistickému režimu. Po jeho páde im v prejave názoru nič nebránilo.

Róbert Letz, historik: „Bolo by to aj žiadúce, aby biskupi zaujali postoj.“

Vyzvala ich k tomu aj podpredsedníčka SNS Anna Belousovová. Premiér nič podobné neplánuje.

7.1.2007

Anna Belousovová, podpredsedníčka SNS: „By sa mala k tejto osobe Tisu vyjadriť po týchto skoro 70 rokoch cirkev, ktorá tak doteraz neurobila. A dištancovanie sa od arcibiskupa Sokola sa za nejaké deklarovanie považovať nedá.“

Zdroj: V politike, TA3

Robert Fico, predseda vlády SR(-Smer-SD): „Ak to katolícka cirkev bude chcieť urobiť, tak to urobí, ak to nebude chcieť urobiť, tak to neurobí.“

SDKÚ a SMK toto obdobie odsúdili.

József Berényi, poslanec NR SR(-SMK): „S týmto názorom pána arcibiskupa Sokola nemôžeme súhlasiť.“

KDH však tvrdí, že táto etapa nie je dostatočne prebádaná.

Mária Sabolová, predsedníčka poslanskej kluby KDH: „Preto si myslíme, že nie je dobré k tomu už vôbec zaujímať nejaké politické stanoviská.“

Vladimír Mečiar dúfa, že odpovede na otázky dá aj Ústav pamäti národa.

„Ústav pamäti národa pod vedením nového šéfa sa zameria aj na tieto otázky.“

Hovorca KBS pripustil, že sa biskupi touto otázkou budú zaoberať.

Telefonuje Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Stála rada Konferencie biskupov Slovenska sa zaoberá dôležitými otázkami, takže teoreticky je možné, že aj k tejto otázke sa vyjadrí.“

Do obdobia vojnového Slovenského štátu by mohli podľa historika Roberta Letza vnieť viac svetla vaticánske archívy. Tie sú však sprístupnené len do roku 1939.

Benita Tetteringová a Mária Olvedyová,
STV, 19:30, 8.1.2007

Historik: Cirkev dobre vie, kto kde stál

O situácii v katolíckej cirkvi v bývalom režime a spolupráci kňazov s príslušníkmi ŠtB sme sa zhovárali s historikom Ústavu politických vied SAV NORBERTOM KMEŤOM, ktorý v roku 2000 napísal monografiu Postavenie cirkvi na Slovensku v rokoch 1948 - 1951.

Ako sa zmenila pozícia katolíckej cirkvi po februári 1948?

„Vzťah katolíckej cirkvi a štátu sa vyvíjal postupnými krokmi, základ bol však daný v roku 1949 cirkevnými zákonmi, v ktorých si režim cirkev podriadil. V štátnej katolíckej akcii boli dosadzovaní na biskupské úrady lojálni splnomocnení. Od roku 1951, keď komunistický režim celkom ovládol cirkevnú hierarchiu, robila cirkev to, čo štát potreboval. Časť cirkevných hodnostárov sa snažila spolupracovať a zachrániť aspoň zvyšky činností, bol to samozrejme omyl, komunistický režim nerobil ústupky. V tomto počiatočnom období vzniklo mierové hnutie katolíckeho duchovenstva, ktoré sa v roku 1968 zrušilo a začiatkom normalizácie vzniklo známe Pacem in terris, ktoré bolo vlastne predĺženou rukou komunistického režimu. Časť cirkevných predstaviteľov, čo rezolútne odmietali spoluprácu so Štátnou bezpečnosťou, pôsobila ilegálne v takzvanej tajnej cirkvi.“

Ako ŠtB z radov cirkvi verbovala spolupracovníkov a čo od nich žiadala?

„Tlak na spoluprácu existoval od začiatku. V počiatočnom období na

konci 40. a začiatku 50. rokov však mala Štátna bezpečnosť problém získať ľudí z cirkevnej hierarchie. Postupne sa to v niekoľkých prípadoch podarilo. Dôležité bolo ovládnutie bohosloveckej fakulty, ktorú v polovici 50. rokov dostali úplne pod kontrolu. Mnohí spolupracovali dobrovoľne pre osobný prospech a kariéru, na viacerých mala ŠtB kompromitujúce materiály.“

Spolupracovali s režimom aj vtedajšie cirkevné špičky?

„Na vrcholných cirkevných predstaviteľov si ŠtB veľmi nedovoľovala, ale mala ich pod kontrolou. Držali ich v určitej izolácii. S cirkevnými predstaviteľmi je ten problém, že na Slovensku ani v Čechách dlho neboli obsadené biskupské posty. U vymenovaných správcov diecéz bola určitá miera spolupráce, i keď to nemuselo byť vždy priamo. Dotyčný príslušník sa im napríklad predstavil ako pracovník nejakej štátnej inštitúcie. Bez dôkladnej znalosti všetkých materiálov je pri vyšších cirkevných predstaviteľoch naozaj ťažké povedať, koľkí vedome spolupracovali.“

Je v súčasnosti katolícka cirkev s pôsobením svojich predstaviteľov počas bývalého režimu vyrovnaná?

„Nemyslím si, že by spoločnosť alebo katolícka cirkev o tom období vedela dosť, aj keď cirkev vnútri isto vie, kto stál na ktorej strane. Katolícka cirkev sa tomu zjavne ani nemá hlbší záujem venovať, kým títo ľudia žijú.“

MICHAL PIŠKO, SME, 9.1.2007

Čo píšú iní - Pád arcibiskupa

RÍM - Bolo to dvojité previnenie Wielgusa voči pápežovi. Nehľadiac na to, že spolupracoval s komunistickými tajnými službami, je jeho prvým previnením to, že až do minulého piatka svoju vinu popieral, a druhým skutočnosť, že Vatikánu v priebehu procesu vymenúvania na nový post nedodal všetky informácie týkajúce sa jeho osoby.

BERLÍN - Poľská spoločnosť sa v súčasnosti spoliehala aspoň na cirkev, že sa drží zásady spravodlivosti a milosrdenstva. Kto však dúfa v tieto dve cnosti, by mal včas ukázať svoju otvorenosť a urobiť pokánia. A Stanislaw Wielgus toto očakávanie nespĺnil príliš dlho???

VIEDEŇ - Uisťovanie poľského preláta, že sa k vtedajšej tajnej službe neprihlásil dobrovoľne, nikoho neudával a snažil sa, aby nikomu neuškodil, nie je zase až také podstatné. To, čo sa počíta, je pokus popierať skutočnosť do poslednej chvíle. Pre biskupov bol obraz cirkvi ako meča proti totalitarizmu natoľko dôležitý, že si zabudli pripomenúť slová apoštola Pavla: Budete poznávať pravdu

a pravda vás oslobodí.

VARŠAVA - Podľa neoficiálnych informácií o nedelnej rezignácii Wielgusa, ktorý sa priznal k spolupráci s bývalou komunistickou tajnou službou, rozhodol telefonický rozhovor prezidenta Lecha Kaczyńskiego s pápežom Benediktom XVI. Poľská strana v piatok poslala do Vatikánu kópiu analýz dokumentov, ktoré o spolupráci arcibiskupa s tajnou políciou zhromaždil Inštitút národnej pamäti. V sobotu boli preložené do nemčiny a v nedeľu ráno sa s nimi zoznámil pápež. Hovorca prezidentskej kancelárie Maciej Lopiński informoval novinárov v nočných rozhovoroch cirkevno-svetkých. Snem poľských biskupov však napísal, že Wielgus rezignoval dobrovoľne.

Rozhodnutie bolo také náhle, že kardinál Józef Glemp, ktorý dočasne povedie varšavskú arcidiecézu, sa len 15 minút pred obradom dozvedel, že miesto inaugurácie sa uskutoční omša. Keď Wielgus oznámil rezignáciu, veriaci kričali: „Zostaň s nami!“, prezident však tliescal. **PRAVDA, 9.1.2007**

SNS ponúkla na Langošovo miesto historika z Matice

BRATISLAVA- Objektívnym historikom, nestranným a nenaviazaným na žiadnu politickú stranu, akého by na čele Ústavu pamäti národa chcel premiér Robert Fico, má byť podľa SNS Peter Mulík z Matice slovenskej. Pre židovskú obec je to škandál a návrh spochybňujú aj renomovaní historici. Je podľa nich otázne, či spĺňa spomínané kritériá. Politici s vyjadrením k Mulíkovi čakajú do pondelka, dokedy sa musia kandidá-

ti prihlásiť. Hovorca Židovskej náboženskej obce Jaroslav Franek pripomenul, že Mulík je presvedčeným obhajcom vojnového slovenského štátu a angažoval sa aj v Slovenskej ľudovej strane, za ktorú kandidoval aj šéf zakázanej Slovenskej pospolitosti Marián Kotleba. Historik Dušan Kováč povedal, že Mulík pracuje v inštitúcii, ktorá otvorene obhajuje vojnový štát a Jozefa Tisa. (vev), **SME, 10.1.2007**

Taiwan požiadal pápeža, aby sa pokúsil priviesť Peking k skončeniu jeho systematického zastrašovania

Taiwan požiadal pápeža Benedikta XVI., aby sa pokúsil priviesť Peking k skončeniu jeho systematického zastrašovania. Kontinentálna Čína naďalej pokladá Taiwan za svoju neoddeliteľnú súčasť. Vatikán patrí medzi najcennejších diplomatických spojencov Taiwanu. S Pekingom však prerušil diplomatické vzťahy roku 1951, dva roky po tom, čo tam prevzali moc komunisti. **Rádio Slovensko, 12:00, 10.1.2007**

Svedectvo vatikánskych archívov

Nedávno pápež Benedikt XVI. rozhodol o sprístupnení vatikánskych archívov pre odborníkov z rokov 1922 - 1939. V tomto období na pápežskom stolci sedel Pius XI. a boli uzatvorené Lateránske dohody, konkordát s Nemeckom, v Taliansku sa dostal k moci Mussolini a v Nemecku Hitler. Ľudstvo by sa malo dozvedieť, ako reagoval Vatikán a čo je pravdy na tom, že Pius XI. zomrel neprirodzenou smrťou, lebo sa rozhodol odsúdiť fašizmus. V roku 1964 Pavol VI. rozhodol povoliť uverejnenie dokumentov Svätej stolice týkajúcich sa vojny, teda aj Slovenska. Verejnosti na Slovensku boli dokumenty sprístupnené v knihe Ivana Kamenca: Vatikán a Slovenská republika 1939 -1945. Dokumenty. A keby niekto zapochyboval, v roku 1992 vyšla v Kalligrame kniha Pierra Bleta Pius XII. a druhá svetová vojna podľa vatikánskych archívov. Odcitujem Pierra Bleta zo str. 164: „Chargé d'affaires Svätej stolice v Bratislave telegrafoval znova 25. marca, aby oznámil, že v rozpore s jeho poslednou správou deportácia nebola odvolaná, ale že desaťtisíce mužov a žien práve odvážajú a ďalšie majú nasledovať až do úplného odsunu.“ Tardini zaznamenal pokyny, ktoré mu dal Maglione (št. tajomník): informoval Burzia, aby vzniesol protest priamo u prezidenta Tisa. Tardini pripojil svoj vlastný komentár: „Neviem, či demarše dokážu zastaviť... bláznov. Blázni sú dvaja: Tuka, ktorý koná, a Tiso... kňaz, ktorý ho nechá konať.“ Telegram zredigovaný Tardiniom a hneď aj odoslaný poveroval Burzia, aby sa „osobne obrátil na prezidenta republiky a dovoľával sa jeho kňazského čítania“. V korešpondencii Vatikánu a Burzia by sme našli aj ostrejšie odsúdenie nielen Tisovej rasovej politiky, ale aj postoj biskupa Vojtaššáka, Tuku, Macha a ďalších. Škoda, že slovenský arcibiskup si tieto objektívne historické zistenia ani za 22 rokov neosvojil, ale verejne prezentuje obmedzené osobné názory na hranici morálky a zákona. Alebo to je len skúšobný balónik na začiatku roka, v ktorom si pripomenieme 60. výročie popravy Jozefa Tisa?

Viliam Bernáth, Rimavská Sobota, PRAVDA, 10.1.2007

Cirkev- spolupráca s ŠtB

Po odstúpení varšavského arcibiskupa Stanislava Wielgusa padla v poľskej katolíckej cirkvi ďalšia hlava. Pre spoluprácu s komunistickou tajnou službou sa funkcie vzdal aj krakovský prelát Janusz Bielanski. Slovenská katolícka cirkev sa situáciou v Poľsku inšpirovať nebude. Riešenie prípadov spolupráce kňazov s štátnou bezpečnosťou považuje za internú záležitosť príslušného biskupa.

V Poľsku sa počas niekoľkých dní vzdal pre spoluprácu s tajnou políciou funkcie už druhý vysokopostavený duchovný. Katolícka cirkev na Slovensku vydala pred rokom a pol stanovisko, v ktorom vyjadrila ľútosť nad prípadmi kňazov, ktorí spolupracovali s ŠtB.

Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Ak hovoria, že naozaj neexistovala tá spolupráca, že nie sú materiály, tak týmto treba podľa Konferencie biskupov Slovenska v týchto prípadoch veriť.“

Prípad poľského arcibiskupa skúmala historická komisia Konferencie biskupov Poľska, ktorá dokázala vedomú spoluprácu Wielgusa s bezpečnostnými orgánmi. Na Slovensku riešia konkrétne prípady kňazov jednotliví biskupi vo svojich diecézach. Podľa Ústavu pamätí národa je spolupráca mnohých kňazov dokázateľná. Cirkev na ne napriek tomu nereagovala.

Pápež Benedikt XVI. je rozhorčený tým, že mu poľská katolícka cirkev zatajila minulosť arcibiskupa Wielgusa

Pápež Benedikt XVI. je podľa niektorých zdrojov rozhorčený tým, že mu poľská katolícka cirkev zatajila minulosť arcibiskupa Wielgusa, ktorý bol spolupracovníkom komunistickej tajnej služby. V tejto súvislosti sa hovorí o odvolaní pápežského nuncia Józsefa Kowalczyka z Varšavy. Zverejnenie pravdy o minulosti duchovných rozdelilo poľskú cirkev na dva tábory. Upozorňuje náš spolupracovník Martin Dorazin.

Metropolita krakovský, kardinál Dziwisz prijal rezignáciu pre „... katedrály poľských kráľov na hrade Wawel. Kňaza Janusza Bilanského médiá už pred časom po-

Miroslav Lehký, historik, Ústav pamätí národa: „Konkrétne kroky, ktoré by boli žiadúce, už vykonané neboli. Je to vecou biskupov.“

Prípad arcibiskupa Jána Sokola sa podľa jeho tajomníka nedá stožniť s príkladmi v Poľsku.

Telefonuje Tibor Hajdu, tajomník biskupského úradu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy: „Jestvujú dôkazy, archívne dokumenty, ktoré hovoria o tom, že pán arcibiskup bol štátnymi orgánmi považovaná za neprijateľnú osobu vzhľadom na jeho možné menovanie na post biskupa.“

Ústav pamätí národa spisy arcibiskupa Sokola nemá. Pravdepodobne boli skartované. Je však v evidencii ako agent od júla roku 1989.

Miroslav Lehký, historik, Ústav pamätí národa: „Jeho evidovanie ako agenta proste to je fakt, ktorý sa nedá zvrátiť.“

František Tondra, predseda KBS: „Obsadenia biskupov a záležitosti biskupov nepatria nám konferencii, ale Vatikánu.“

Vatikán rozhoduje len na základe informácie od miestneho nuncia, čiže veľvyslancu Svätej Stolice v danej krajine. Ten sa k celej veci zatiaľ nechcel vyjadriť.

Zuzana Chudová,
STV, 19:30, 9.1.2007

dozrievali zo spolupráce so štátnou bezpečnosťou. Jeho odchod je ale výnimkou. Cirkev nemôže nikoho k lustrácii donútiť. Podľa súčasného právneho stavu musí dotyčná osoba o lustráciu sama požiadať. Až potom sa tým začne lustračná komisia zaoberať. Vysvetlil hovorca krakovskej diecézy Robert Nemsezek. Podľa niektorých duchovných sa ale táto prax musí zmeniť. Práva skôr či neskôr aj tak vyjde najavo. Otázkou je, nakoľko to bude pre cirkev bolestné. Čím viac sa cirkev bude brániť, tým to pre ňu bude ťažšie, domnieva sa dominikán Marczin Mubielski.

Rádio Slovensko, 10:00, 9.1.2007

Prezident Ivan Gašparovič upozornil na nedostatok dobra v spoločnosti

Prezident Ivan Gašparovič na novoročnom stretnutí s predstaviteľmi cirkvi zdôraznil, že v našej spoločnosti je nedostatok dobra, ktoré podľa neho chýba v rodinách, aj na pracoviskách. Vyhlásil, že nesúhlasí s výrokmí arcibiskupa Jána Sokola o blahobyte v Slovenskom štáte a jeho obdive k Jozefovi Tisovi. Podľa prezidenta Gašparoviča sa už katolícka cirkev bude musieť k tejto kapitole Slovenského štátu vyjadriť.

Rádio Slovensko, 22:00, 9.1.2007

ÚPN má o Sokolovi len dve strany

BRATISLAVA - O arcibiskupovi Sokolovi neexistujú v archíve ÚPN konkrétne informácie, ako spolupracoval s ŠtB. Vyplýva z nich iba to, že od roku 1972 bol vo zväzkoch vedený ako tajný spolupracovník a neskôr ako agent. Jeho spisy sú však skartované.

V spise kňaza Mariána Prachára našli pracovníci ÚPN správu nadstrážmajstra Dušana Keményho, ktorú spísal po stretnutí so Sokolom. V správe píše, že Sokol informácie poskytol z vlastnej iniciatívy a v konšpiračnom byte. Správa je z 30. júna 1981 a týka sa preloženia Prachára na iné miesto.

Sokol odmieta, že by spolupracoval s ŠtB, raz im vraj len podpísal papierik, podľa ktorého sa bude ako kňaz správať slušne.

V roku 1983 mal Sokol vážnu dopravnú nehodu, po ktorej o niekoľko dní neskôr zomrela jeho spolujazdkyňa a kuchárka z fary. O nehode sa v archíve ministerstva vnútra nenachádza žiadny záznam, hoci z oveľa menej vážnej Sokolovej nehody z roku 1973, keď sa zrazil s kamiónom, záznam je.

Dopravná nehoda bola často pre ŠtB spôsob vydierania aj kňazov. Podľa svedkov z toho obdobia Sokol za nehodu nemohol. On odmieta, že ho pre nehodu niekedy kontaktovala ŠtB. (mož), SME, 9.1.2007

Do kostola sa dá väčšinou vojsť len počas omše

Kostoly na Slovensku patria k najvzácnejším kultúrnym pamiatkam na našom území, pre turistov i veriacich však bývajú okrem omší poväčšine zatvorené.

Smolu majú najmä turisti, ktorí prídu na Slovensko mimo sezóny. Aj vzácny Kostol sv. Jakuba v Levoči býva cez nedele a pondelky okrem omší zavretý. Počas letnej sezóny je tento kostol síce otvorený každý deň, treba však vyčkať na organizované vstupy s lektorkami. Aj Bazilika Panny Márie na Mariánskej hore v Levoči je otvorená len v lete, v zime treba o vstup do nej požiadať rehoľné sestry.

Katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule je rovnako mimo sezóny - od novembra do apríla - otvorená len cez pracovné dni, aj to len do 14.30. Iný čas je potrebné dohodnúť, na mobilné čísla uvedené na internetovej stránke kostola sme sa však nedovolali.

„Je to záležitosť jednotlivých správco- cov farností, oni určujú podmienky vstupu,“ povedal hovorca Biskupskej konferencie Jozef Kováčik. Pripomína, že súčasnosť je poznačená krádežami. Kostoly poväčšine nie sú zatvorené úplne, ale dá sa vojsť do časti ohraničenej mrežou či aspoň do predsieni. Tak je riešený aj kostol sv. Mikuláša v Liptovskom Mikuláši a mnohé ďalšie v Bratislave či v Košiciach.

Turisti sa vraj nest'azujú

„Nemáme nejakú negatívnu skúsenosť, že by sa turisti sťažovali,“ hovorí Michal Hrčka z Bratislavského kultúrneho a informačného centra. To isté povedal aj hovorca košickej arcidiecézy Juraj Kamas.

Dom sv. Martina v Bratislave je otvorený pre turistov vo vyznačených časoch denne, cez letnú sezónu sa však od organizovaných skupín turistov vyberá vstupné 40 korún.

V košickom Dóme sv. Alžbety podľa Kamasu o vstupnom neuvažujú. Dóm je otvorený po celý deň až do siedmej večer. „Je to živý kostol, ľudia sa doň chodia modliť, aj kostolník je v sakristii prítomný po celý deň,“ hovorí Kamas.

„V Hervartove, kde je jeden z najstarších drevených kostolíkov, visí na dverách oznam. „Kostolník vďačne príde a turistom kostol ukáže,“ tvrdí Kamas.

Štát zvýhodnil i cirkevné školy

Súkromné školy sa nevyhnú zaplateniu dane z nehnuteľností, cirkevné a štátne školy áno.

BRATISLAVA - Novelou zákona o miestnych daniach stratili obce časť svojich finančných príjmov. Koľko to bude z minuloročne naplánovaných 6 miliárd, obce nevedia. Štát oslobodil od dane zariadenia slúžiace na vzdelávaciu činnosť a náboženské obrady, pričom nevyčíslil ekonomický dosah svojho rozhodnutia. Obciam zobral ich právomoc rozhodovať o výbere dani. „Toto oslobodenie nie je systémovým riešením finančných problémov školstva,“ povedala hovorkyňa Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) Oľga Gáfriková.

ZMOS nevie zistiť výpadok na daniach

Po decentralizácii štátnej správy a prechode väčšiny činnosti na samosprávu dostali obce a mestá aj právo stanoviť výšku dane z nehnuteľností a daň aj vyberať. Zároveň sa mohli rozhodnúť, ktorým inštitúciám daň znížia či úplne odpustia.

Od januára štát zákonom prikázal oslobodiť všetky pozemky a stavby vo vlastníctve verejných vysokých škôl alebo štátu v užívaní štátnych vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied a registrovaných cirkví a náboženských spoločností. Pritom ani nevyčíslil ekonomický dosah takéhoto rozhodnutia. Podľa ministerstva financií si mestá a obce naplánovali minulý rok vybrať na daniach z nehnuteľností takmer 6 miliárd korún. Samospráva bude v najbližších dňoch posielat' ministerstvu špeciálny štatistický výkaz o výbere daní za rok 2006. „Môžeme zistiť, koľko máme daňovníkov, či sú to fyzické, alebo právnické osoby. No chyba údaj, kto-

rý by nám umožňoval zistiť výpadok na daniach, ktorý stratíme z oslobodenia cirkevných a školských zariadení,“ povedala Gáfriková.

Je štátne viac ako súkromné?

ZMOS považuje oslobodenie niektorých subjektov od platenia za nesystémový krok, ktorý zasiahol do daňových právomocí obcí a systému ich financovania. Od dane sú oslobodené školské zariadenia, ktoré sú v pôsobnosti samosprávnych krajov a krajských štátnych úradov. Obce už nemôžu s týmito zdrojmi vo svojich rozpočtoch počítať.

Súkromné školské zariadenia však budú obciam naďalej daň platiť. „Zmienka o súkromných školách v zákone nie je, preto od nich daň vyberieme,“ povedala Gáfriková.

Súkromné školy na rozdiel od cirkevných alebo štátnych škôl sa môžu cítiť diskriminované. Podľa ústavného právnika Radovana Procházku však ústava nezakazuje nerovnosť, ak prevažuje verejný záujem. „V tomto prípade si myslím, že zákonodarca nekonal svojvoľne a prevaha verejného záujmu je tu zrejma,“ povedal Procházka.

Jeden z predkladateľov novely, v súčasnosti vicepremiér Dušan Čaplovič nepovažuje oslobodenie cirkevných škôl za sporné. „Súkromné školy vyberajú vysoké školné a sú to podnikateľské subjekty. Zatiaľ čo cirkevné školy sú spolu so štátnymi školami prioritne orientované na vzdelávanie, štát ich má aj takouto formou podporiť,“ povedal Čaplovič.

Procházka si myslí, že Čaplovičova definícia je v medziach ústavy. „Ide teda skôr o nerovnaké zaobchádzanie medzi rôznymi typmi škôl,“ povedal Procházka. **TOMÁŠ HALÁN,**

SME, 9.1.2007

Informácií o evanjelických kostoloch je viac

Drevené kostolíky na východe Slovensku sú pre turistov našou najväčšou raritou, informácie o ich prístupnosti však na internete v mnohých prípadoch chýbajú, pre zahraničných turistov je potom ťažké návštevu si naplánovať či dohovoriť sa s miestnym kostolníkom.

Evanjelické kostoly sú na tom s informáciami o otváracích časoch lepšie. Drevený artikulárny kostol sv. Kríža v Lazisku je otvorený každý

deň, hoci mimo sezóny len do tretej. Vstupné je 20 korún. Otváracie hodiny má denne vyznačené aj evanjelický kostol v Hronseku či v Kežmarku.

Aj Synagóga v Liptovskom Mikuláši je otvorená len v letných mesiacoch. Múzeum Janka Kráľa, ktoré ju spravuje, tvrdí, že na požiadanie ju môže ich lektorka otvoriť, lepšie však je dohodnúť si návštevu vopred. Synagóga v Trenčíne je prístupná len počas priležitostných výstav.

Zuzana Uličianská,

SME, 10.1.2007

Kniha historika Ďuricu o Tisovi sa dobre predáva

BRATISLAVA - O knihu ľudáckeho historika Milana Ďuricu Jozef Tiso 1887 - 1947, v ktorej autor navrhuje prezidenta vojnového slovenského štátu blahorečiť, je veľký záujem. V internetovom knihkupectve Martinus.sk je pri titule poznámka „vypredané“, v knihkupectve Matica slovenskej je to najpredávanejšia kniha.

Viac ako 550-stranová životopisná kniha o Tisovi vyšla v katolíckom vydavateľstve Lúč a prvých dvetisíc kusov sa vypredalo ešte pred Vianocami. Na trh sa dostala v októbri. Vydavateľstvo dalo dotlačiť ďalších dvetisíc kusov. Podľa šéfredaktorky Lúča Anny Kolkovej sa predalo už 2500 až 3000 kusov a kniha sa čoskoro určite „dožije“ ďalších vydaní.

Vzhľadom na krátke obdobie predaja, rozsah a žáner je to na slovenský knižný trh veľmi slušný výkon, hovorí Mária Lešková z vydavateľstva Ikar.

V minulosti vzbudila rozruch Ďuricova kniha Dejiny Slovenska a Slovákov, ktorá podľa historikov tendenčne interpretovala slovenské dejiny. Oslavnú knihu o živote prezidenta a kňaza privítala aj katolícka cirkev. Arcibiskup Ján Sokol sa zúčastnil na slávnostnom predstavení knihy, o niekoľko týždňov v TA3 rozprával, ako si Tiso veľmi váži. Zdravicu Ďuricovi zaslal aj kardinál Ján Chryzostom Korec. „Kniha môže poslúžiť všetkým, ktorí chcú poznať fakty a poznať neskrivené slovenské dejiny. (...) Výsledkom je dielo, ktoré nemá páru, s bohatým všestranným a vyváženým pramenným zázemím,“ napísal.

Historik Ivan Kamenec zo SAV, ktorý tiež napísal knihu o Tisovi, hovorí, že Ďuricova kniha nie je životopisná, a jej skutočným zámerom je Tisovo blahorečenie. „Na druhej strane sympatické je, že autor to ani netají a posledná kapitola knihy priamo hovorí, prečo by mal byť vyhlásený za svätého,“ povedal.

Ďurica v knihe tvrdí aj to, že Tiso nie je priamo zodpovedný za deportácie Židov. Vinu za väčšinu protizidovských opatrení podľa neho niesli iní pohlavári vojnového štátu, najmä Vojtech Tuka a Alexander Mach.

(mp, čtk)

SME, 11.1.2007

Dokumenty popierajú, že Sokol spolupracoval s ŠtB

Historické dokumenty podľa historika Jozefa Haľka spochybňujú, že arcibiskup Ján Sokol počas komunizmu spolupracoval s tajnou službou. Haľko to dnes vyhlásil s odvolaním sa na dokumenty z archívov Štátnej bezpečnosti (ŠtB) a komunistickej strany, ktoré zverejnil trnavský arcibiskupský úrad. Spoluprácu s ŠtB dnes opäť poprel i samotný Sokol.

„Podľa nášho i môjho osobného názoru dokumenty spochybňujú tézu o údajnej vedomej spolupráci Jána Sokola s tajnou službou,“ povedal novinárom Haľko.

Predstavené dokumenty, ktoré zverejnili na internetovej stránke tlačovej kancelárie Konferencie biskupov Slovenska www.tkkbs.sk podľa Haľka svedčia najmä o tom, že komunistický režim považoval Sokola za reakčného kňaza a ako biskupovi mu kládol prekážky.

„Chcem opätovne a s čistým svedomím vyhlásiť, že som nikdy žiadnym spôsobom so štátnou bezpečnosťou nespocoval,“ povedal Sokol vo zvukovom zázname, ktorý prehrali na tlačovej konferencii. Osobne neprišiel pre zlý zdravotný stav.

Arcibiskup Ján Sokol je hospitalizovaný v nemocnici, preto sa nemohol zúčastniť na dnešnom avizovanom stretnutí s novinármi na tému jeho spolupráce s ŠtB. Hovorca Úradu bratislavsko-trnavskej arcidiocézy Tibor Hajdu pre TASR nechcel bližšie konkretizovať zdravotnícke zariadenie, v ktorom prijali arcibis-

kupa, ani dôvod jeho hospitalizácie. „Je to mimo Trnavy,“ dodal s tým, že lekári odhadujú dĺžku jeho pobytu v nemocnici na 15 dní.

Je to Sokolova druhá hospitalizácia v nemocnici za posledných 12 mesiacov - vo februári 2006 sa liečil z vážnych zranení lakt'a po autonehode a na jeseň mu opakovaný ťažký zápal priedušiek neumožnil zúčastniť sa na pohrebe biskupa Hnilicu v Trnave, kde mal pôvodne predniesť homíliu. Vtedy bol ale v domácom liečení.

Meno arcibiskupa Sokola figuruje v registračných protokoloch bývalej ŠtB, ktoré zverejnil na internete Ústav pamäti národa. Od roku 1972 je tam vedený ako kandidát tajnej spolupráce a od júla 1989 ako agent. Podľa Haľka však nie je isté, či ide o hodnoverný dokument. „Môj osobný názor je, že touto registráciou si ŠtB vytvárala páky na vydieranie ľudí po zmene režimu,“ povedal Haľko. Komunistický režim padol v novembri 1989.

Diskusia o údajnej Sokolovej spolupráci s ŠtB sa v posledných týždňoch opäť rozvírila po nedávnom odstúpení varšavského arcibiskupa Stanislawo Wielgusa. Ten rezignoval po tom, ako sa priznal k spolupráci s poľskou komunistickou tajnou službou. Cirkev porovnávanie Sokola s poľským prípadom odmietla. Samotné spisy ŠtB o Sokolovi, ktoré by mohli vnieť do prípadu viac svetla, boli podľa tlače zničené.

SME, 12.1.2007

Cirkev spochybňuje spoluprácu Sokola s ŠtB

BRATISLAVA (Nový čas, 12.1.2007) - Historické dokumenty podľa historika Jozefa Haľka spochybňujú, že arcibiskup Ján Sokol počas komunizmu spolupracoval s tajnou službou.

Haľko to dnes vyhlásil s odvolaním sa na dokumenty z archívov Štátnej bezpečnosti (ŠtB) a komunistickej strany, ktoré zverejnil trnavský arcibiskupský úrad. Spoluprácu s ŠtB dnes opäť poprel i samotný Sokol.

„Podľa nášho i môjho osobného názoru dokumenty spochybňujú tézu o údajnej vedomej spolupráci Jána Sokola s tajnou službou,“ povedal novinárom Haľko.

Predstavené dokumenty, ktoré zverejnili na internetovej stránke tlačovej kancelárie Konferencie biskupov Slovenska www.tkkbs.sk podľa Haľka svedčia najmä o tom, že komunistický režim považoval Sokola za reakčného kňaza a ako biskupovi mu kládol prekážky. ČTK